

2 De Koffer over het jodendom (2010)

De joden vormen een belangrijke groep in Antwerpen, maar zijn ook aanwezig in andere steden en hebben er vaak hun synagoge. Het blijft voor christenen een wat onbekende godsdienst. Toch is het jodendom belangrijk. Het is ook de godsdienst van waaruit het christendom is ontstaan. De geschriften van het jodendom zijn voor christenen het 'eerste testament' en maken deel uit van de Bijbel. Jezus was een gelovige jood. Het jodendom 'is de oudere broer' van het christendom.

Het kan nuttig en wenselijk zijn dat oudere kinderen en jongeren op een niet sloganmatige wijze kennis maken met deze wereldgodsdienst. Iedereen oordeelt zelf op welke wijze dit kan gebeuren. Enkele lessen, een project, het maken van een maquette,...

Deze koffer met voorwerpen van de joodse godsdienst en lesfiches wil voor de oudste klassen van het gewoon en buitengewoon lager onderwijs en voor het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs een didactische hulp daarbij zijn.

Je vindt in de koffer:

* elf lesfiches met precies omschreven inhouden, sommige voor het S.O.

- 1 Joodse feestdagen en joodse kalender – 3 blz.
- 2 Pesach (joods paasfeest) – 2 blz.
- 3 Sabbat
- 4 Synagoge en synagogendienst
- 5 Tora (de boekrol van de Wet)
- 6 Gebedsritueel
- 7 Bar mitswa/miszwa
- 8 Mezoeza
- 9 Besnijdenis
- 10 Sjofar blazen
- 11 Algemeen: woorduitleg (alfabetisch) – 2 blz.

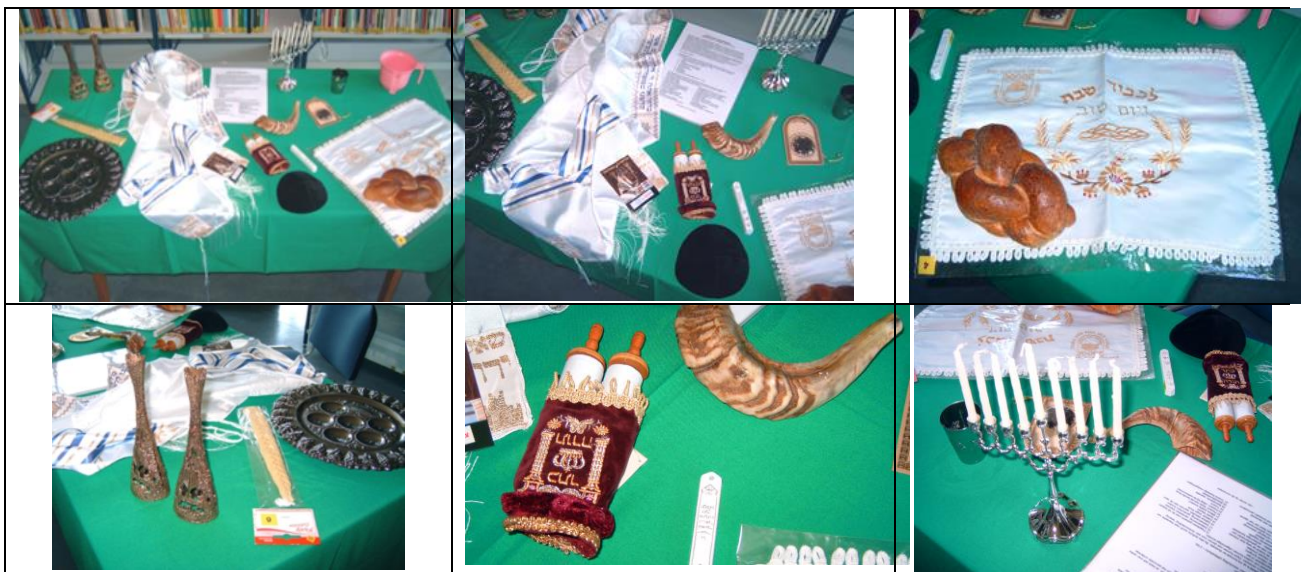
* 27 kleurfoto's op A3-formaat ter illustratie bij de infiches

- 1 Aanwijsstok of jad
- 2 Bar mitswa (jongen)
- 3 Bar miszwa (meisje)
- 4 Met de torarol op weg (bar mitswa)
- 5 Bidden met de gebedsmantel aan
- 6 Chanoeka – achtarmige kandelaar
- 7 Mooi versierde hagada
- 8 Hebreeuws alfabet
- 9 Interieur synagoge (tekening)
- 10 Jongen met gebedsmantel
- 11 Hebreeuwse tekst van het 'sjema'
- 12 Mezoeza
- 13 Mezoeza aan een deurpost
- 14 Menora aan het Knesset (Jeruzalem)
- 15 Paasfeest (pesach) met de vijf spijzen
- 16 Sabbatviering: aansteken kaarsen
- 17 Sabbatviering: gevlochten broden
- 18 Sabbat afsluiten: warmen aan de vlam
- 19 Sabbat: begin thuis
- 20 Sjofar blazen
- 21 Matza (platte broden)

- 22 Pesach: feest met de familie thuis
- 23 Pesach: uitleg bij de sederschotel
- 24 Torarol
- 25 Besnijdenis: operatie
- 26 Besnijdenisfeest
- 27 Torarol feestelijk meegedragen

*** 15 voorwerpen in de koffer jodendom**

- 1 Mezoeza
- 2 Twee sabbatkandelaars
- 3 Sabbatbeker
- 4 Doekje om boven de broden te leggen op sabbatviering
- 5 Geurende kruiden
- 6 Gevlochten kaars met twee wiken
- 7 Gebedsriemen
- 8 Keppeltje
- 9 Gebedsmantel
- 10 Sederschotel
- 11 Mini-torarol in beschermkleed
- 12 Mini-menora en chanuka-kaarsjes in een doosje
- 13 Sjofar
- 14 Beker om thuis de handen te wassen (roze plastic)
- 15 Gevlochten brood voor de sabbatviering

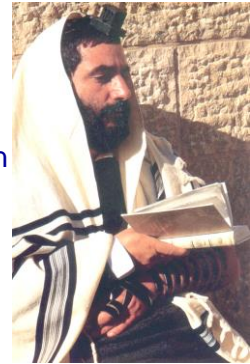
Deze koffer over het jodendom werd samengesteld door Guido Debonnet, priester-medewerker aan De Bron. Met dank aan goede vrienden uit Broechem die mij bij een joodse familie uit Antwerpen brachten die voor heel wat voorwerpen en voor informatie hebben gezorgd. Ik ben evenwel geen 'specialist'! Wie aan- of opmerkingen heeft of verdere suggesties, mag ze kenbaar maken. In de mate van het mogelijke zullen correcties aangebracht worden en zal op de suggesties ingegaan worden.

Eén van de 11 infiches: nr. 6 Gebedsritueel (exemplarisch)

Talliet (gebedsmantel)

(Zie foto nr. 5 uit de koffer. Je merkt ook de gebedsriemen op voorhoofd en aan de arm.) (Zie voorwerp nr. 9 uit de koffer).

Een talliet is een gebedsmantel, ofwel gebedskleed van 1,5 bij 2 meter. De man draagt vanaf dat hij gehuwd is (in sommige kringen vanaf zijn bar mitsva) de talliet tijdens het ochtendgebed. Het is een rechthoekige geweven wollen of zijden omslagdoek, met langs de lange zijden zwarte of donkerblauwe strepen en vier verstevigde hoeken. Een fraai uitgevoerde talliet, eventueel met geborduurde hoeken, is een geliefd huwelijksgeschenk..

Volgens de opdracht van Numeri 15,37-41 moet een joodse man aan de hoeken van zijn kleding tsietsiet (schouwdraden) bevestigen, zodat hij bij het zien daarvan constant herinnerd wordt aan de grondslagen van het joodse leven. Aan de hoeken van de talliet zijn eveneens schouwdraden bevestigd.

In de Tora staat geschreven: "JHWH sprak tot Moezes: 'Zeg aan de Israëlieten, dat zij en hun nageslacht aan de slippen van hun kleed kwasten moeten bevestigen met een blauwpurperen draad erin. Die kwasten zullen voor u een teken zijn: bij het zien daarvan zult gij alle geboden van JHWH gedenken; gij zult die geboden volbrengen en niet meer de begeerten van uw hart en uw ogen volgen, die gij nu trouweloos naloopt.'" (Num. 15,37-39).

De hoekkwasten bestaan uit twee maal vier draden (herinnerend aan de vier elementen waaruit de wereld is opgebouwd: aarde, lucht, water, vuur). Deze draden en de erin aangebracht knopen vertegenwoordigen de getalswaarde 613, het aantal mitswot (goddelijk voorschriften) dat in de Tora vermeld staat. De tsietsiet kunnen bevestigd zijn aan een rechthoekig onderkleed, het talliet katan of klein gebedskleed, dat ook door jongetjes vanaf 3 jaar gedragen wordt.

Aan twee hoeken van de gebedsmantel kan een tallietklem bevestigd worden zodat deze niet van de schouders glijdt.

Om de gebedsmantel in op te bergen wordt vaak een talliettas gebruikt. Het is een geliefd, persoonlijk geschenk. In het verleden werd de tas vaak met de hand gemaakt en geborduurd.

Keppel (Zie voorwerp nr. 8 uit de koffer.)

De keppel of kipa is het hoofddekseel, waarmee joodse mannen hun hoofd bedekken, om een onderscheid te maken tussen het aardse en het hogere. Ook de uitspraken in de Misjna en Talmoed, volgens welke het in strijd is met de zedigheid om blootshoofds te lopen, spelen een factor bij het dragen van een keppel.

Volgens sommigen is de kipa een teken van respect voor God, wiens Sjechina (Gods heerlijkheid of lichtende glorie) in de hele schepping aanwezig is. Wie de kipa draagt wil zich onderwerpen aan Gods wil.

Het dragen van een hoofdbedekking is verplicht. De kleur, vorm en materiaal van de keppel, pet of hoed zijn een persoonlijke keuze.

Tefillien (gebedsriemen)

(Zie voorwerp nr. 7 uit de koffer.)

Een joodse man heeft van af het moment dat hij bar mitswa is de plicht om bij het ochtendgebed tefillien, gebedsriemen, om te doen. Aan deze zwart lederen riemen zijn twee kubusvormige doosjes van het zelfde materiaal bevestigd, waarvan er één op het voorhoofd en één op de linkerarm bevestigd wordt.

Beide doosjes bevatten de teksten Deut. 6,4-9, Deut. 11,13-20, Ex. 13,1-10; 11-16. Ze handelen

over de eenheid van God, Gods almacht en de bevrijding uit Egypte. Het doosje voor de bovenarm bevat een rolletje met deze vier passages uit de Tora. Het doosje voor het voorhoofd bevat vier vakjes met elk één van de vier genoemde passages. Door het 'leggen van de tefillien' bindt men zich de opdrachten van God op hoofd en hart. De tefillien verbinden als het waren hoofd, hart en handen met elkaar. Op Sjabbat en tijdens de feestdagen worden geen tefillien gedragen.

Eén doosje wordt geplaatst op de linkerarm, de arm die het dichtst bij het hart zit, en de riem wordt zevenmaal om de arm gewonden; het andere doosje wordt op het voorhoofd geplaatst. De tefillien voor het hoofd wil de joden eraan herinneren hun gedachten en hun geest op God te richten. De tefillien van de arm wordt bij het hart geplaatst om de joden erop te wijzen dat zij ernst moeten maken met de dienst van God. Voor en na het gebruik worden de tefillien gekust en worden lofzeggingen uitgesproken.

De tefillien kunnen opgeborgen worden in een speciaal, vaak met de hand gemaakt en geborduurd tasje. Een tefillientasje is vaak een persoonlijk geschenk aan een geliefd persoon.

De tefillien gelden als een van de drie uiterlijke kenmerken van het jodendom, naast de mezoeza (deurkoker) en de tsietsiet (de kwasten aan de gebedsmantel).